

1	תיקון מ"ח
4	תיקון מ"ט

תקונא תמניא וארבעין

<p>בראשית תמן תר"י תמן שב"ת כגוונא דא ב' ראשי"ת ב"רא שי"ת¹ ואינון תרי שבתות עליהו אתמר ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת וגו' (שמות לא מז) תרין זמנין אדכיר הכא שבת לקבל שכינתא עלאה ותתאה לדרתם מהו לדרתם אלא זכאה איהו מאן דעביד לון דירה בשבת בתרי בתי לבא² ואתפני מתמן יצר הרע דאיהו חלול שבת {צו ע"א} ברית עולם דא צדיק דשריין תרוייהו עליה חד לאמלאה ליה וחד לאתמליא מניה:</p>	<p>בראשית, שם תר"י, שם שב"ת, כדוגמא זה, ב' ראשי"ת, בר"א שי"ת, והן שתי שבתות, עליהם נאמר "ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת וגו'", פעמיים הזכיר כאן שבת, כנגד השכינה העליונה והתחתונה. "לדרתם", מה זה לדרתם, אלא אשרי הוא מי שעושה אותם דירה בשבת בשני בתי הלב, ומפנה משם יצר הרע, שהוא חלול שבת. "ברית עולם", זה צדיק, ששניהם שורים עליו, אחד למלאת אותו, ואחד להתמלא ממנו.</p>
--	---

בראשית כו' תמן שבת ואינון תרי שבתות - כצ"ל, ור"ל תרי שבת רומז על תרין שבתות, ור"ל דאלו ב' תרי ושבת הן דבר א', שרומזין על ב' שבתות, וכמו שמפרש והולך. ול"ג כגוונא דא בראשית ברא שית: בתרי בתי לבא ואתפני כו' - כצ"ל וכמ"ש בנ"א בהגהה, וע"ל (סב ע"א) ואינון ה' עילאה ה' תתאה בתרי בתי לבא כו': דאיהו חלול שבת - ע"ל ריש תיקון כ"ד דאיהי חללה זונה ובעלה כו' ובתיקון ל"ו למאן דעאל נוכראה בחלל דילה דאיהו רשות הרבים יין נסך כו', ובתיקון כ"ט מעין חתום כו' קנקן {צו ע"א} דהאי יין דא לבא דב"נ אם הוא קנקא חדתא ואתנסיך ביצרא בישא כו': ברית עולם כו' - כמ"ש דאקרי חי וקיים³ בתרין עלמין:

<p>בני ישראל אינון תרין כליין נצח והוד בנוי דישראל סבא⁴ עמודא דאמצעייתא תלת שביעי שביעי שביעי אלין תלת אבהן עונג שבת ונה"ר יוצא מעד"ן להשקות את הג"ן (בראשית ב') ונהר אית נהר ואית נהר אית נהר דאתקרי (תהלים מז) נהר פלגיו ואית נהר דאתקרי נחל קדומים עדן עלאה עליה אתמר (ישעיה סד ג) עין לא ראתה אלהים זולתך האי נהר איהו ו' דנפיק מעדן עלאה דאיהו א' ואעבר בין אבא ואימא ואויל חמש מאות שנה ומטי עד צדיק שביעי ומתמן אשקי לגנתא דאיהי שכינתא תתאה:</p>	<p>בני ישראל הם שתי כליות, נצח והוד. בני ישראל סבא, העמוד האמצעי, שלש, שביעי שביעי שביעי, אלו שלשת האבות, ענג שבת. "ונ"ה"ר יוצא מעד"ן להשקות את הג"ן". "ונהר", יש נהר ויש נהר. יש נהר שנקרא "נהר פלגיו". ויש נהר שנקרא "נחל קדומים". על העדן העליון נאמר "עין לא ראתה אלהים זולתך". הנהר הזה הוא ו', שיוצא מהעדן העליון, שהוא א', ועובר בין האבא והאמא, והולך חמש מאות שנה, ומגיע עד צדיק, שביעי, ומשם משקה את הגן, שהיא השכינה התחתונה.</p>
---	--

אינון תרין כליין כו' - אמר תרין כליין דיהון תרוייהו דכיינ, דכליות יועצות האחת כו'⁵: *דישראל סבא וביום השביעי דא עמודא דאמצעייתא כליל תלת אבהן תלת שביעי שביעי שביעי

- מאיר התיקון -

¹ כגוונא דא ב' ראשי"ת ב"רא שי"ת (נמחק בגר"א).

² כ"א דירה דשבת לאיהו לבא דללא יתקרב תמן עליונו דטחול וכעס דמרה לאיהו נורא דגיהנס ועליה אתמר לא תבערו אש וגו'. והגר"א מוחקו.

³ ח"י צדיק וקיים עמודא דאמצעייתא (זהר ח"ג רפב ע"א).

⁴ "עמודא דאמצעייתא תלת שביעי שביעי אלין תלת אבהן" נמחק בגר"א, ובמקומו איתא "וביום השביעי דא עמודא דאמצעייתא כליל תלת אבהן תלת שביעי שביעי שביעי".

⁵ ע"י לקמן קסה ע"א: כליות אינון יועצות אם זכו עאל בהון נבואה דאיהי נר ה' נשמת אדם (משלי כ כז) ואתעבידו נביאים ואינון יועצים לטב ואית בהון עצה ותושיה:

עונג שבת כו' - כצ"ל, ור"ל וביום השביעי שבת (שמות טז כו), ביום השביעי רומז על תלת יום השביעי דויכלו, דהן תלת אבהן כמש"ל (סו ע"א) **וביה אתקרי תלת אבהן שביעיות כו'**, ואף דקאמר בתיקון מ"ז על ג"ר. ואח"ז מפרש והולך שאר עניני שבת, **ענג שבת, ונהר כו'**, דר"ת ענג, וכל הענג שם הוא: **אית נהר כו' - דהוא מחסד, ואית נהר כו'**, דהוא מאו"א, כמש"ל תיקון נ"ה ע"ש. והוא ב' דעות, דעת עלאה בין או"א, ודעת המתפשט⁶ בו"ק מחסד, וז"ש כאן, אלו ב' נהרות, ולקמן בתיקון נ"ה אמר כמה נהרות ע"ש בכל ספ"י. ואמר דהאי נהר דכאן הוא דעת עליון: **האי נהר כו' דאיהו א' - כתר כידוע, וכמש"ל תיקון מ"ב**, ור"ל דעם האל"ף נעשה ד', וז"ש ומטי עד צדיק שביעי, דנק' על שם הנהר, וזהו וא"ו מלא, דשם ו', נהר, ויוצא מא' ובא עד ו' תניינא, צדיק, ואלו ב' וויין הם ב' נהרות אלו, ו' ראשון דעת עליון, ו' השני דעת המתפשט עד צדיק:

<p>זכאה איהו מאן דנטיר דירה לשבת דאיהו לבא דלא אתקריב תמן עציבו דטחול וכעס דמרה דאיהו נורא דגיהנם דעלה אתמר לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת והכי הוא ודאי דכל מאן דכעיס כאלו אוקיד נורא דגיהנם ארבעים מלאכות חסר חד אינון לקבל ארבעים מלקיות חסר חד בשבת ואינון עשרה דלקה אדם ועשרה לחוה ועשרה לנחש ותשעה לארעא ובגין דא אמרו מארי מתניתין אין לוקין בשבת דאלין מלאכות אינון חשיבין לישראל לקבל מלקיות:</p>	<p>אשרי הוא מי ששומר דירה לשבת, שהוא הלב שלא מתקרב לשם עצב הטחול וכעס המרה, שהוא אש הגיהנם, שעליה נאמר "לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת", וכך הוא ודאי, שכל מי שכועס כאילו מדליק אש של הגיהנם. ארבעים מלאכות חסר אחת הן, כנגד ארבעים מלקיות חסר אחת בשבת, והם עשרה שלקה אדם ועשרה לחוה ועשרה לנחש ותשעה לאדמה, ולכן אמרו בעלי המשנה, אין לוקין בשבת, שאלו המלאכות הם נחשבות לישראל כנגד מלקיות.</p>
---	---

עציבו דטחול וכעס דמרה - דכבד מרה וטחול הן נגד ג' דרגין אלו, ענ"ג, דאתהפיכו לנגע⁷. וכבד הוא דרגא דאמצעיתא ומרה וטחול הן ב' נוקבין נגד ה' עילאה ותתאה וכמש"ל בתי"ח (תיקון ח' כה ע"א) **וחרבו ביתו בית ראשון ובית שני ובג"ד וחפרה הלבנה דאיהי נחש אשת זנונים ובושה החמה דאיהי גיהנם כו' ובההוא זמנא דיתבני בניינא ע"י דקב"ה לעילא ותתא אתמר בשכינתא עילאה ותתאה והיה אור הלבנה כאור החמה (ישעיה לכו) וחפרה הלבנה ובושה החמה דאינון נוקבין דס"ם כו'. ודירה דשבת בתרי בתי לבא, בית ראשון ושני, ה' עילאה ותתאה כנ"ל. וכמש"ל (סב ע"א) וע"ל (מג ע"א נה ע"א) **מרה סם המות דיליה טחול נחש נוק' דיליה ושם (מד ע"א) מרה איהי גיהנם כו' יותרת דילי' איהי נחש אשת זנונים בגין דשיוורין דיליה נטלא טחול כו', ועי' בפרשת פנחס (רלב ע"ב)⁸ וברע"מ שם⁹ בארוכה: בכל מושבותיכם - דאיהו ב' בתי לבא: דכל מאן דכעיס כו' - עי' ברע"מ (פנחס רלד ע"ב¹⁰) כעיס עליה במרה דאיהי גיהנם איהי דאתבריאית ביומא תניינא מותא דרברבי ואיהי נוק' בישא אש זרה עבודה זרה קרינן לה ובגין דמינה אתער כעס לכבד אוקמוהו רבנן במתניתין כל הכועס כאלו עובד ע"ג ולא עוד אלא דלית שרפה בכל מרעין דאברין דגופא אלא ממרה דאיהי אדליקת בשלהובין כו', וכן אמר למעלה (מה ע"א) שרף איהו מרה קטרוגא דריאה בגין דמרה איהי שרפת כל גופא, וזהו אש בכל מושבותיכם, גיהנם בגוף, ומרה וטחול הן ב' נוקבין, אש התאוה {צו ע"ב} דג"כ אש זרה ואש הכעס:****

– מאיר התיקון –

תרגום: הכליות הן יועצות אם זכו נכנסת בהם נבואה שהיא נר יהו"ה נשמת אדם ונעשים נביאים והם יועצים לטוב ויש בהם עצה ותושיה.
ועי' פירוש לר"י הברצלוני לס"י (פרק א): כליות יועצות אחת לטובה ואחת לפורענות ומסתמא טובה לימין שנ' לב חכם לימינו ולב כסיל לשמאלו.
⁶ עי' אד"ז רצא ע"א: מאי ירותא, דא תרין עטרין דהוו גניזין בגווייהו ואחסינו לבן דא מסטרא דאבא הוה גניז בגווייהו חד עטרא דאקרי חסד ומסטרא דאימא חד עטרא דאקרי גבורה. ועי' בהגר"א על ספד"צ יד ע"ד ד"ה וכ"ה כאן, שהעטרין גניזין במעוי דאו"א, ומשם הדעת המתפשט בגוף, וז"ש (בספד"צ שם) מענפא דשרשא דגופא, שרשא דגופא הוא דעת שבראש, ענפא הוא דעת המתפשט, מדעת שבראש. ועי' ע"ח שער כה פרק ב אות יז, ועיי"ש אות טו.
⁷ עי' ס"י פ"ב מ, ד: אין בטובה למעלה מענג ואין ברעה למטה מנגע.
⁸ עי' מלואים אות (א).
⁹ עי' מלואים אות (ב).
¹⁰ עי' מלואים אות (ג).

<p>יציאות השבת שתיים אינן עקירה והנחה דעביד לון בבת אחת מאן דאעקר חפץ מאתריה ואנח ליה לבר מאתריה ומרשותיה כאלו אעקר אילנא דהיי דאיהו אות ברית ואנח ליה ברשו נוכראה מאן דעביד דא גרים דאעקר נשמתיה מרשות דילה ואנח לה ברשו אחרא דאיהי מרה ומחול ודא גרם לישראל דאתעקרו מארעא דישראל ואתגליאו בארעא נוכראה דאיהי רשות הרבים והכי איהו מאן דאעיל אות ברית קדש דילה ברשו נוכראה שבתא"י איהו מחול חמ"ה אתתא בישא מרה שבתא"י עליה אתמר והבור רק אין בו מים מים אין בו אבל נחשים ועקרבים יש בו ואיהו רעב וצמאון וקינה והספד [פה ע"ב] וחשוכא וקבלא ואיהי גלותא לישראל וצריכין ישראל למעבד לה שנוי בכלא והא אוקמוה ואיהו דבור דחול דאיהו אסור בשבת וכד לא אשכחת אתר לשריא תמן איהי ברחת כנוונא דשפחה דאברהם דאתמר בה מפני שרי גברתי אנכי ברחת (בראשית טז ח):</p>	<p>יציאות השבת שתיים הן, עקירה והנחה שעושה אותם בבת אחת, מי שעוקר חפץ ממקומו ומניח אותו מחוץ למקומו ומרשותו, כאלו עקר את עץ החיים, שהוא אות ברית, והניח אותו ברשות נכריה. מי שעושה את זה, גורם שעוקר נשמתו מרשותה ומניחה ברשות אחרת, שהיא מרה וטחול. וזה גרם לישראל שנעקרו מארץ ישראל וגלו לארץ נכריה, שהיא רשות הרבים. וכך הוא מי שמכניס אות ברית קדש שלו לרשות נכריה, שבתא"י הוא טחול, חמ"ה אשה רעה, מרה שבתא"י עליה נאמר "והבור רק אין בו מים", מים אין בו, אבל נחשים ועקרבים יש בו. והוא רעב וצמאון וקינה והספד וחשכה וערפל, והיא גלות לישראל, וצריכים ישראל לעשות לה שנוי בכל, והרי פרשוה. והוא דיבור של חול שהוא אסור בשבת. וכשאינה מוצאת מקום לשרות שם, היא בורחת, כדוגמת השפחה של אברהם שנאמר בה "מפני שרי גברתי אנכי בורחת".</p>
---	---

יציאות השבת כו' - ועוד שהן ארבע בכבוד ויותרת: דאיהי מרה וטחול דאינן ר"ה - כמש"ל
 יש תיקון כ"ד ואינן שתיים מרה"י לרה"ר והוא טחול אשת זנונים דמפתי ללבא. ומרה הוא מרה"ר לרה"י, דזריקת טפה דכעס על לבא, ועי' ברע"מ (ח"ג רלב ע"א) **רוגזא דמרה דאתגברת על לבא כו' וש"מ**¹¹ הרבה: **שבתאי עלי' אתמר והבור כו' - היכלא קדמאה דס"א.** ועי' בפרשת פקודי (רסג ע"א)¹² והיא נגד נוק' דקדושה דל"ל מגרמה כו', אבל מ"מ מליא מכל נהורין דעלמא, והאי איהי מליא מנחשים ועקרבים, ואמר **ואיהי רעב כו' - חשיב ששה דברים דבעין הדעת טוב ורע, ג' לימינא טוב כשר כו', וג' לשמאלא רע, וכאן הוא כולו רע, וכמ"ש רשעים יצר הרע שופטין וכמ"ש** (יהל אור ח"ב מ' ע"ד) בסוד ח"ק ט"ר י"ש¹³, ואיהי שביעי להיכלין, כוללת כולם, נגד בת שבע, ולכן

– מאיר התיקון –

¹¹ ז"ל בשלימות: אמר רעיא מהימנא ודאי בתר דאברים וערקין דלבא ודמיינן לישראל אינן בעאקו (דדמין לישראל) צריכין לאתערא בקנה דאיהו שופר ודא קנה דריאה בתר דכנפי ריאה לא יכלין לשכנא רוגזא דמרה דאתגברת על ערקין דלבא ועל כל ערקין [דאברים] דגופא ההוא רוחא דנשיב בהון סליק בקנה דאיהו שופר עלמא דאתי דהכי אוקמוה ושט דומה לעלמא דין דביה אכילה ושתייה קנה דומה לעלמא דאתי דלית ביה אכילה ושתייה:

תרגום: אמר הרועה הנאמן ודאי אחר שהאברים והעורקים של הלב שדומים לישראל הם בצרה, צריכים לעוררם בקנה שהוא שופר, וזה קנה של ריאה. אחר שכנפי ריאה לא יכולות להשקיט רוגז המרה שמתגברת על עורקי הלב ועל כל העורקים של האברים של הגוף, אותה הרוח שנושבת בהם עולה בקנה שהוא שופר, עולם הבא, שכך פרשוהו, ושט דומה לעולם הזה, שבו אכילה ושתייה, קנה דומה לעולם הבא שאין בו אכילה ושתייה.

ביאור: דריאה - ר"ל לעסוק בקול תורה ותפלה (יהל אור). עלמא דאתי - עד"א (יהל אור).

¹² ז"ל בשלימות: ובהאי אתר אתדנת נשמתא עד דעאלת להאי אתר דאקרי בור וכמה נחשים ועקרבים אית ביה דכלהו עקצי לה להאי נשמתא ואחדי בה ודינין לה: תרגום: ובמקום הזה נדונית הנשמה, עד שנכנסת למקום הזה שנקרא בור, וכמה נחשים ועקרבים יש בו שכלם עוקצים אותה את הנשמה הזו, ואוחזים בה ודנים אותה. ביאור: אתר – פי' בקבר (מ"מ).

¹³ ז"ל: סוד ח"ק ט"ר י"ש ג' עולמות ב"ע, בריאה כלו טוב, ויצירה ע"ה ט"ו, ועשיה כלו רע, ושרשן למעלה חו"ב שניהם רחמים, וחו"ג, ונו"ה, שהן ג' הכללות, ג' שמות שכוללן הכל, א"א, ז"א, ונוק', אה"ה, והשם בכתבתו, ובקריאתו, עכ"ל, ועי' עוד יהל אור ח"ב ט"ו ע"ד וז"ל, בין בקדושה ובין בסט"א אית ימינא ושמאלא דו"נ והן בג' עולמות ב"ע למעלה שניהם טובים ובעשיה מדור הקליפות שניהם רעים, כי ימינא הוא חנף ומרע שמראה טוב לב"א, ושמאלא בעל מחלוקת איש

חשיב כאן ששה דברים דבעלה, והשביעי דידה, ואיהי דבור דחול כו', נגד דבור דנוק', וחשיב ג' נגד ג', רעב וצמאון וכנ"ל: כגוונא דשפחה כו' - דאיהי שפחה כמש"ל (מג ע"ב) שחרחורת כו' בגלותא דאיהי שפחה כי תירש גברתה (משלי ל כג) ובההוא זמנא טחול שוחק ולזמנא דייתי משיחא לנטלא נוקמא מטחול דאיהי שפחה יושב בשמים ישחק כו' וכן בר"מ פרשת פנחס (רלב ע"ב)¹⁴ ע"ש:

<p>טחול עלה אתמר (שמות ג ה) של נעליך מעל רגליך נעל מטונף דטפה סרוחה כי המקום אשר אתה עומד עליו אדמת קדש הוא דא שבת ועליה אמרת שכנינא פשמתי את כתנתי איככה אלבשנה רחצתי את רגלי איככה אטנפם ובגין דא צריך בר נש בשבת (צו ע"ב) לשנויי בלבושין בשרגא במאכלין וצריך למהוי מוסיף מחול על הקדש וכל המוסיף מוסיפין ליה נפש יתירה בשבת וכל הגורע גורעין ליה ההיא נפש יתירה חס ושלום¹⁵:</p>	<p>על הטחול נאמר "של נעליך מעל רגליך". נעל מטונף של טפה סרוחה, כי "המקום אשר אתה עומד עליו אדמת קדש הוא", זה שבת ועליו אמרת השכינה "פשמתי את כתנתי איככה אלבשנה רחצתי את רגלי איככה אטנפם". ולכן צריך אדם בשבת לשנות בלבושים, בנר, ובמאכלים. וצריך להיות מוסיף מחול על הקודש, וכל המוסיף מוסיפים לו נפש יתרה בשבת, וכל הגורע גורעים לו אותה נפש יתרה, חס ושלום.</p>
---	---

נעל מטונף כו' - הוא נפשא דשמרים דמלביש לנפשא דקדושה, דעלה אתמר אלביש שמים קדרות כו'. אל תראוני שאני שחרחורת כו', וכמש"ש ושם, ועבז"ח (נט ע"א) וכדוגמא דברא רוחא ונפשא דקדושה כך ברא רוחא ונפשא דשמאלא וכדוגמא דהוא היין בשמריו כך הוא כו'¹⁶, וזהו הגלותא ועכירו דלבא, כשהשמרים עולין למעלה ומעכירין את היין, וכמש"ל קנקן דא איהו לבא דב"נ כו', ובשבת צריך למפשט ההוא לבושא, וכן למעלה בגלותא אלביש שמים, ובשבת פשמתי כו', ולביש לבושין דכורסייא, וע"ל (ג ע"ב) ובאלין לבושין לא אתלבש ע"כ מיומא דאתחורב בי מקדשא דהא כתיב אלביש שמים קדרות ושכינתא איתמר בה אל תראוני שאני שחרחורת בגין דאיהי בגלותא כו' ביומי דשבתות וימי טובים כו', ואף בגלותא כמש"ש בכ"מ. וההוא נוק' טחול הוא דטפה סרוחה, דהוא מתאוה דב"נ, וממנה מסרחת הטפה, והוא יצה"ר, דעלה אתמר הן בעוון חוללתי ובחטא כו', וע"ל (מה ע"ב) אסתכל דשפחה בישא שלטא עליך דאיהי טפה סרוחה כו' דכל חובין אינון מאברים דטפה סרוחה דבגינה אתמר לגבי חייביא דע מאין באת מטפה סרוחה כו': ועליה אמרה כו' את כתנתי - הוא לבושא דחול, דטפה סרוחה, וז"ש ובג"ד צריך ב"נ כו' וצריך למהוי כו', יתירה ח"ו: *וכאן צ"ל מ"ש למעלה ארבעים מלאכות חסר כו' עד מלקיות, ואחר זה צ"ל מ"ש בתיקון מ"ז ושבת צריך {צו ע"ג} לתקנא ביה פתורא בארבע רגלין עד סוף תיקון מ"ז: ואינון עשרה דלקה כו' - וכלהו חשיב לון בפרקי דרבי אליעזר פרק י"ד לבד מארעא, דחשיב לון שם בעשרה דאדם¹⁷ ובפ"ב דעירובין קאמר דחיה בע"א¹⁸, ואינון נגד ד' מילואין דאדם וחיה באו"א כידוע¹⁹. ונחש היה בקדושה נגד ז"א, וכ"ה עכשיו בסט"א, רוח בשמאלא, ואדמה בנוק', והיא לילית דפתי לאדם, ארעא דאתלטיא, ועלה אמר בריש ספד"צ ומההיא דאתלטיא נפקת, ונחש פתי לאשה, ולכן אמר ה' ית' ואיבה אשית בינך ובין כו', והאדמה נתקלה עם האדם, דפתי לאדם, והיא ארץ דע' אומין פלחי כוכביא, רה"ר, ועלה אתמר והארץ כבגד תבלה, ויתבטלון בטל של קדושה, כי טל אורות כו', וכן ההיא טפה סרוחה מתבלה בקבר מגופא ויתסחי בטלא:

תקונא תשע וארבעין

- מאיר התיקון -

לשון בל כו', והן אותיות ח"ק ומספרם גיהנם והן דכר ונוק' דגיהנם, וביצירה ע"ה טו"ר מטה ונחש, ושם ב' אתוון טו"ר, אבל בבריאה כולו טוב והוא בנשמתא כי אין בה חטא לעולם כי היא מסתלקת קודם החטא, ושם ב' אתוון י"ש, או"ר ומנח"ה, עכ"ל.

¹⁴ עי' מלואים אות.

¹⁵ עי' לעיל יח ע"ג שאחרי זה בא תיקון נ.

¹⁶ עי' מלואים אות (ד).

¹⁷ ז"ל:

¹⁸ בענין אחר. ז"ל:

¹⁹

<p>בראשית ברא אלהי"ם שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה²⁰ מי אלה הוא אלהי"ם מי ברא לאלה שאו מרום עיניכם דא קריאת שמ"ע ראשי תיבין שמע דמיחדין ישראל לקודשא בריך הוא פעמים ותשבתו תמן מ"י דאיהו כללא דחמשין אתוון ובמאי צריך ליחדא ליה בשחרין בההוא דאתמר ביה (חבוקק ג י) רום ידיהו נשא דאיהו מרום בגין דאיהו מרומים ישכון (ישעיה לג מז) ורא"ו דתמן או"ר ודא אור הככבים דבהון שכינתא נפקת הה"ד (ישעיה מ') המוציא במספר צבאם ובגין דא קריאת שמע בליליא כמה דאוקמוה מארי מתניתין ביציאת הכוכבים ערב ובקר צריכין ליחדא לה עם מלכא בגין דבערב היא באה עמיה ובבקר היא שבה לגביה ודא ערב דיצחק ובקר דאברהם דתמן בעלה בנייהו ישראל:</p>	<p>"בראשית ברא אלהי"ם", "שאו מרום עיניהם וראו מי ברא אלה". "מי אלה" הוא [אותיות] אלה"ם. "מי ברא לאלה", "שאו מרום עיניכם", זו קריאת שמע, ראשי תיבות שמ"ע. שמייחדים ישראל את הקדוש ברוך הוא פעמיים. ותמצאו שם מ"י, שהוא כלל של חמשים אותיות. ובמה צריך לייחדו, בשחרית, באותו שנאמר בו "רום ידיהו נשא", שהוא מרום, משום שהוא "מרומים ישכן". "וראו", ששם או"ר, וזה אור הכוכבים, שבהם השכינה יוצאת, זהו שנאמר "המוציא במספר צבאם", ולכן קריאת שמע בלילה, כמו שבארוהו בעלי המשנה ביציאת הכוכבים. ערב ובקר צריכים לייחד אותה עם המלך, משום שבערב היא באה עמו, ובבקר היא שבה אליו. וזה הערב של יצחק ובוקר של אברהם, ששם בעלה, בין ישראל.</p>
--	--

בראשית כו' - כאן מתחיל לפרש אלה תולדות השמים כו', וז"ש מי ברא אלה, וכמו שמפרש והולך (תיקון זה עם תיקון ג' הוא תיקון א' ולא גרסינן בריש תיקון ג' בראשית ברא אלהים אלא פתח ר"ש כו', לפי שכאן מפרש על ק"ש, והפסיק, הסבא כו', וא"ל סבא סבא כו', וחוזר לפרש, שאו כו' על תפילה, אמר פתח ר"ש כו', טעה המעתיק לומר שהן ב' תיקונין וטעות גדול הוא לפרש יחד ב' תיקונין בענין א', ושם ל"ק כלל מענין בראשית ואלהים כו', ואין להאריך בזה, ובכאן לא פ"י כלל למי ברא) ופירש כאן כל הפסוק הזה, לבד לברא אלה. דהמתין עד שם, דשם מתחיל לפרש האלה תולדות השמים כו', והוא מי אלה דאלהים הנזכר כאן. וכאן סתים מי ברא אלה, ומתחיל לפרש הקרא על ק"ש, שאו מרום עיניכם דא ק"ש כו', דהוא כ"ה וכ"ה דשחרית וערבית וכמש"ל סוף תיקון כ"ה, ורצונו בזה כמו שמפרש והולך ודא ערב דיצחק ובקר דאברהם דתמן כו', דהן אלה דאבהן, וכמש"ל (פט ע"א יז ע"ב) אלה דאינון תלת אבהן כו' דבהון אחיד בה ועל גופא אסתלקת, ולכן תפלת ערבית רשות, כמ"ש בפ' חיי שרה (קלג ע"א)²¹, וכן כאן בק"ש ודא ערב כו', והוא אלה. ואמר שם (יז ע"ב) ומאן סליק לה על גופא מי אימא עילאה מי ברא אלה, וכן כאן, מ"י דחמשין אתוון דאימא סלקא לה על גופא בעלה ישראל, ועמש"ש בס"פ חיי שרה, דאברהם ויצחק תקינו בחי' דכורא בקר וערב, דהן ביממא, ויעקב בחי' נוק' דהוא בלילא, ועל שכולל שניהם, לכן תפלת ערב כל הלילה כולל שניהם, ולכן בק"ש הוא ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד בנוק' מתקנת יעקב²², והוא כולל שניהם בבקר וערב: ובמאי צריך כו' דאיהו מרומים ישכון - ר"ל, השכינה שוכנת במרום, דהוא חכמה, כמש"ל (לט ע"א) ע"ש, וז"ש רום ידיהו נשא כמש"ש, ואמר דאיהו מרום, ר"ל מרום דפ' זה, שאו מרום, דאיהו חכמה, מרומים, תמן ישכון השכינה בשחרית, ואמר וראו תמן אור, ר"ל בתיבת ראו אותיות אור, ולפי שכתב וראו בוא"ו, לפיכך אמר "תמן", ומפרש והולך ודא אור הכוכבים, דכתיב הללוהו כל כוכבי אור, ואמר דבהון שכינתא נפקת הה"ד כו', ר"ל דבמספר הוא שכינתא, כמ"ש בסוף התיקון, איהו מספר הימים, ור"ל דעמה מוציא הכוכבים: ערב ובוקר כו' עם מלכא - ר"ל, עם בעלה ישראל, עמודא דאמצעיתא, אלא דבבוקר היא שושנה עלאה, ה' עלאה, כמש"ל סוף תיקון כה שושנה עלאה שכינתא {צו ע"ד} עילאה ואיהי ק"ש דשחרית ושושנה תניינא ק"ש דערבית שכינתא תתאה דא לימינא ודא לשמאלא הרועה בשושנים דא עמודא דאמצעיתא, ושושנה עלאה דק"ש דשחרית דאיהו בקר דאברהם כו' וז"ש כאן ודא ערב דיצחק ובקר דאברהם, שהוא תרין השושנים, דתמן אינון, ובעלה בנייהו, ישראל. וז"ש למעלה דאיהו מרומים ישכון, והוא שכינה עילאה דשריא

- מאיר התיקון -

²⁰ עי' זהר ח"א א ע"ב, הוב"ד במלואים אות.

²¹ עי' מלואים אות (ה).

²² עי' פסחים

בחכמה, כ"ח מ"ה²³, ותמן בקר דאברהם, דחכמה בימינא דכהנא²⁴, אבל כאן מדבר הכל במלכות, דקאמר בעלה בינייהו וקאמר לייחדא לה והוא בלאה ורחל, דו"נ, דבהו לאה מרומים ישכון, והוא ב' בחי' דילה דשריא בשמים ובארץ. ובשמים איהי מרומים ישכון, והיא שושנה עילאה ולתתא, איהי בין החוחים, שושנה תתאה. ועי' בזו"ח (שיה"ש נה ע"א) תו שחורה אני מסט' דלתתא ונאוה מסט' דלכון אתון בנות ירושלים וז"ש כשושנה כו' כן רעיתי²⁵, שהיא שושנה עילאה שנק' רעיתי, מסט' דאימא עילאה, וכמ"ש בפ' ויחי (רכא ע"א)²⁶ בין הבנות דאינון בנות ירושלים כנ"ל. וכן היה בחנוך שהוא מרכבה דילה, די"ל כלילו בתתאי ובעלאי כמש"ש (נד ע"ב סח ע"ג)²⁷, והוא גופו ונפשו בהאי עלמא, ושם היא מקנן כשאין צדיקים בדור לאשראה עלייהו, וז"ש בגין דבערב היא באה, ר"ל "בערב היא באה", בזה העולם, דבליילה שליטה דילה, לילה, ועה"ז. ותקם בעוד לילה כו', ואז כלילת יום בלילה, לאה ברחל, שהן ד"ו פרצופים, ההין ואלפין דברכת כהנים²⁸. ז"ש (חגיגה יב ע"ב) וילון נכנס שחרית ויוצא ערבית²⁹, עם הכוכבים, כפירש"י שם³⁰ וכמ"ש כאן. ומ"מ באה עמיה, מדת יום בלילה. ובבוקר היא שבה, עם הכוכבים לשמים, דכורא. דכוכבים ניתנין ללבנה, יוצאין ונכנסין עמה, וכמ"ש בב"ר (פ"ו ס"ד)³¹ משל למלך כו', ואז נכללת בלאה בדכורא, וזהו שבה

- מאיר התיקון -

23

24

ז"ל: תו שחורה אני מסטרא דלתתא ונאוה מסטרא דילכון אתון בנות ירושלים הא תיקונא דילי בכון איהי דאתון אוכלוסין קדישין ובגין כך לא תסתכלון בההוא תיקונא דסטר תתאי. תרגום: עוד שחורה אני מן הצד שלמטה ונאוה מן הצד שלכם אתן בנות ירושלים הרי התקון שלי בכם הוא שאתם אוכלוסים קדושים ומשום כך לא תסתכלו באותו התקון של צד התחתונים. ז"ל: דבר אחר אני חבצלת השרון דבעיא לאשקא משקיו דנחלא עמיקא מבוועא דנחלין כמה דאת אמר (ישעיה לה ז) והיה השרב לאגם ונ"א והיה השרון כערבה (שם לג ט) שושנת העמקים דקיימא בעמיקתא דכלא מאן אינון עמקים כמה דאת אמר (תהלים קל א) ממעמקים קראתיך יהו"ה חבצלת השרון חבצלת מההוא אתר דשקיו דנחלין נפקין ולא פסקין לעלמין שושנת העמקים שושנה מההוא אתר דאקרי עמיקא דכלא סתים מכל סטריין/

תרגום: דבר אחר, "אני חבצלת השרון", שרוצה להיות משקה מהשקאת הנחל העמוק, מקור הנחלים, כנאמר "והיה השרב לאגם". ("והיה השרון כערבה"). "שושנת העמקים", שעומדת בעומק הכל. מי הם העמקים, כמו שנאמר "ממעמקים קראתיך ה'". "חבצלת השרון", "חבצלת", מאותו מקום של השקאת הנחלים שיוצאים ולא פוסקים לעולמים. "שושנת העמקים", שושנה מאותו מקום שנקרא עומק הכל, נסתם מכל הצדדים.

ביאור: עמיקא - פי' בינה, ומפרש השרון לשון שריית מים (מ"מ). כערבה - ור"ל מקום שיש בו שריית מים ואינו ראוי לזריעה ולהליכה יהיה כערבה שהיא יבשה (מ"מ). דכלא - אבא (מ"מ).

ז"ל: ז"ח (סח ע"ג): נזכירה דודך מיין מיינה של תורה דודך אלין ע' ממנן דסחרין כורסייא קדישא ואינון ברבין שלטין ונטלין דינא מההוא יין ועל דא כתיב אשקך מיין הרקח ואינון דודים שבעין, ואלין אינון מיכאל גבריאל רפאל נוריאל קדומיאל וכו' הם ע' אלין אינון דסחרין כורסייא קדישא דאקרון דודים ונהרין ונצצין מאינון דודים עילאין דנהרין ונצצין בטמירו וגניזו עלאה ועלייהו כתיב כי טובים דודך מיין דודך אלין כולהון בכללא חדא תתאין מגו עילאין וכולהו נהירין ונצצין מגו ההוא יין דמנטרא

תרגום: נזכירה דודך מיין מיינה של תורה דודך אלו שבעים ממנים שמקיפים את הכסא הקדוש ואותם גדולים שולטים ונוטלים דין מאותו יין ועל זה כתוב אשקך מיין הרקח ואותם דודים שבעים ואלה הם מיכאל גבריאל רפאל נוריאל קדומיאל וכו' הם השבעים האלו אותם המקיפים את הכסא הקדוש שנקראים דודים ומאירים ונוצצים מאותם הדודים העליונים שמאירים ונוצצים בסתר וגניזה עליונה ועליהם כתוב (שיר א) כי טובים דודך מיין דודך אלה כלם בכלל אחד התחתונים מתוך העליונים וכלם מאירים ונוצצים מתוך אותו היין המשמר

ע"י שער הכוונות חזרת הש"ץ ה': בברכת כהנים יש י"ג יודי"ן כנגד י"ג תיקוני דיקנא דא"א. ויש בה ט' ויין כנגד ז"א, הנק' ו' שבשם, ויש בו ט' תיקוני דיקנא. ויש בה שית הה"ן, כנגד ו' תיקוני דיקנא דנוק' הנק' ה' תתאה של שם ההו"ה.

ועי' בהגר"א בספ"ד צ"ב: בברכת כהנים י"ג יודי"ן ט' ויין ו' הה"ן ד' אלפין. אמר רבי יהודה: שני רקיעים הן וכו', ריש לקיש אמר: שבעה, ואלו הן: וילון, רקיע וכו', וילון, אינו משמש כלום, אלא נכנס שחרית ויוצא ערבית, ומחדש בכל יום מעשה בראשית וכו'.

ז"ל: נכנס שחרית - לתוך תיקו, והאור נראה. ויוצא ערבית - מתיקו, ומתפשט למטה מן האור, והרי העולם חשוך, וזהו חידושו למעשה בראשית בכל יום.

ז"ל: ואת הכוכבים א"ר אחא משל למלך שהיו לו שני אפוטרופין אחד שולט בעיר, ואחד שולט במדינה, אמר המלך הואיל ומיעט עצמו זה להיות שולט בעיר, גוזר אני עליו בשעה שהוא יוצא תהא כל אוכלסא יוצאה עמו, ובשעה שיהא נכנס תהא בולי ודימוס נכנסה עמו, כך אמר הקדוש ברוך הוא

לגביה, דבלילה יוצאת להאיר על הארץ, וביום נכנסת לשמים. וזהו "שאו עיניכם", שהוא היחוד כמש"ל תיקון ד, והוא שמע בר"ת, בשחרית למרום, ובערבית וראו, שבשחרית עלתה הסיהרא למרום:

<p>ועוד המוציא דא המוציא לחם מן הארץ בנינה אתמר לחמו ניתן וכו' (ישעיה לג טו) ועוד המוציא במספר צבאם אלין רמ"ח תיבין דקריאת שמע לכלם בשם יקרא הה"ד (בראשית ב) ויקרא האדם שמות וגו' דא ההוא דאתמר ביה כתפארת אדם לשבת בית (ישעיה מד יג) דקרא שמהן לכל חיות הקדש ולכל שרפים ואופנים וצבא דלעילא לכל חד קרא ליה בשם ידיע ובדרגא ידיעא לאשתמודע לכל חד מאתר דאתנטיל כגונוני דנחלי ימא דאתחזרו לאתר דאתנטילו בשליחותא הה"ד (קהלת א ז) כל הנחלים הולכים אל הים וגו' אל מקום שהנחלים הולכים שם הם שבים ללכת {צז ע"א} מאתר דאזלין תמן חזרין בשליחותא:</p>
--

צדיק. "איש לא נעדר" "יהו"ה איש מלחמה", והרי נתבאר.	אונים דיליה נצח והוד ואמיץ כח דא צדיק איש לא נעדר ה' איש מלחמה והא אתמר:
--	--

מרוב אונים כו' - דאון הוא כח, כמ"ש כחי וראשית אוני. ואמר לקמן בתיקון נ"ב **תוקפא דילי נביעו דל"ל סוף**, דשם אין סוף, וזהו מרוב אונים: **ואמיץ כח -** כמו שמפרש והולך, שהוא מאמץ הכח, כ"ח מ"ה. ואמיץ כח הוא חו"ב, וכן אמר למטה, מרוב אונים כולל ת"ת נו"ה, ועמש"ש. וחוזר וכולל כל כח"ב "איש כו'", כמו שמפרש והולך, ור"ל לכלם בשם יקרא, מאלו ג"ר, שהן כללא דכלהו, לא נעדר א' מהם, דל"ל שם משם: **ש' כו' תשובה ודאי -** אמר "ודאי", שהוא ידוע מתנאים הקודמים, וכמ"ש בס' הבהיר (ב ע"ד אות כו)³⁴ א"ר אמוראי מ"ד ה' איש מלחמה כו', א"ל בגין אל"ף ראש, יו"ד שני לה, שי"ן כולל כל העולם. ולמה שי"ן כולל כל העולם, מפני שכתוב בה תשובה. ואמר שם (ד ע"ד פא ע"א)³⁵ שורש דשין דומיא דשורש האילן, ושורש כל האילן הוא מעיקרו: **ועוד מרוב כו' -** עתה בא לכלול כל הע"ס, ד"מרום" ו"ראו" אמר לעיל שהן חו"ג, המוציא כו' הוא שכינתא, ואמר, מרוב כו' איש לא נעדר ה' כו', ר"ל כנ"ל שהן ג"ר, ומשם המלחמה, כמ"ש (שמות יז טז) כי יד על כס י"ה, וכמ"ש (סו ע"ב) **וכד מטא זמנא לנקמא מניה שלהובין דאשא נפקין מהאי י"ה כד"א רשפיה כו'.** ולפי' הראשון, לכלם בשם יקרא, כולל ו"ק, אבל לפי' זה לא חשיב כלל לכלם בשם יקרא, אלא הוא כולל כל הע"ס, דלכלם בשם יקרא, לכל ממנן דמינייהו כנ"ל:

קם סבא ³⁶ בתר טולא ³⁷ דרבי שמעון ואמר רבי רבי האי קרא הכי שמענא ליה שאו מרום עיניכם שאו כמו שאו ידיכם קדש ודא (ירמיה ב ג) קדש ישראל לה' ראשית מרום דיליה בתר עלאה מ"י אימא עלאה דברא עלמא באלה מאן אלה אלה ראשי בית אבותם (שמות ו יד) ואינון תלת אבהן המוציא במספר צבאם אלין צבא השמים דאינון נצח והוד מאי מספר דלהון אלא מספר וחשבון דכלא דא שכינתא עלאה לכלם בשם יקרא דא שכינתא תתאה דאתמר למשה בנינה ואדעך בשם:	קם הזקן מאחר צלו של רבי שמעון ואמר, רבי רבי כן שמעתי את הפסוק הזה "שאו מרום עיניכם", שאו, כמו "שאו ידיכם קודש" וזה "קדש ישראל ליהו"ה ראשית". המרום שלו כתר עליון. "מי" האם העליונה שברא העולם ב"אלה". מי הם "אלה" "אלה ראשי בית אבותם", והם שלשת האבות. "המוציא במספר צבאם", אלו צבא השמים, שהם נצח והוד. מה מספר שלהם, אלא מספר וחשבון שבכל זה השכינה העליונה. "לכלם בשם יקרא", זו השכינה התחתונה, שנאמר למשה בשבילה "ואדעך בשם".
--	--

קם סבא כו' - "שאו מרום מי", כח"ב. "אלה" חג"ת. "צבאם" נו"ה. "לכלם" מלכות. "מרוב כו'", הכל בצדיק וכמו שמפרש והולך. ואמר "שאו כו'", ראשית דהוא חכמה, וכן הוא קדש, ונאמר "שאו כו'". וז"ש (לעיל עו ע"א, בהיר אות קלט) למי נושאין כפים כו', כנ"ל. והענין כי נשיאת עינים הוא בחכמה, כי למעלה מהם הוא מקום החכמה, ומשם למרום כתר: **מרוב כו' -** כמו שמפרש והולך, שנאמר בי' לרוב, והוא וידגו, נונא, דרגא דיוסף:

מרוב אונים ההוא דאתמר ביה וידגו לרוב בקרב הארץ ודא צדיק ואיהו אמיץ כח איש צדיק	"מרב אונים", אותו שנאמר בו "וידגו לרב בקרב הארץ", וזה צדיק, והוא "אמיץ כח", "איש צדיק" הכח
--	--

- מאיר התיקון -

³⁴ אמר ר' אמוראי מאי דכתיב (שמות ט"ו ג) ה' איש מלחמה, אמר ליה מר רחומאי ברבי לא תבעי לך מילתא דפשיטא, שמע לי ואמלכיןך, א"ל למה"ד למלך שהיה לו דירות נאות ושם שם לכל אחד ואחד מהם וכולן זו טובה מזו, אמר אתן לבני דירה זו ששמה אל"ף, גם זו טובה ששמה יו"ד גם זו טובה ששמה שי"ן, מה עשה אספן כל השלשה ועשה מהם שם אחד ועשה מהם בית אחד, א"ל עד מתי תסתום דבריך, א"ל בני אל"ף ראש, יו"ד שני לה, שי"ן כולל כל העולם, ולמה שי"ן כולל כל העולם מפני שכתוב בה תשובה:

³⁵ כגון שרש דשי"ן, דומיא דשרש האילן, ושורש כל האילן הוא מעוקם, ושי"ן בתרא מאי עבידתיה, ללמדך שאם תקח ענף ותטעהו ישוב שרש, זי"ן מאי עבידתיה, כמנין ימי השבוע, ללמדך שכל יום יש לו כח ומאי עבידתיה הכא, ללמדך שיש חכמה גדולה באוזן לאין תכלית כך יש הכח בכל האיברים:

³⁶ עי' לעיל הערה.

³⁷ עי' לעיל הערה.

שלו הוא הכח של מעשה בראשית, שנאמר בו "ועתה יגדל נא כח אדנ"י". "לא נעדר", מהשכינה לעולם, וזה וזה הכל אמת, שבעים פנים לתורה	כח דיליה איהי כח דעובדא דבראשית דאתמר בה ועתה יגדל נא כח אדנ"י לא נעדר משכינתא לעולם והאי והאי כלא קשוט שבועין אנפין לאורייתא:
---	--

ואיהו אמיץ כח - דנק' איתן, דעייל בימא³⁸ בתוקפא: **כח דיליה איהו כו'** - שהן ב' הידים חו"ג, שמהן נתאמן כידוע, וכמש"ל (סז ע"א) **והאי כח איהו רזא כו' דאתלבש בתרין דרועין, דאינון חו"ג, ואמר שם (סו ע"א) ד"א שימני כחותם כח כו' (שיה"ש חו) ועלה אתמר ועתה יגדל כו' דהאי כח דאתלבש בשבע תיבין דעובדא דבראשית כ"ח אתוון כו'.** ואמר בפ' בלק (קפו ע"ב)³⁹ **וכרית קדישא אתער בחמשה אצבעין דידיא, והן ה"ח וה"ג, ולכן יד לאמה כו':**⁴⁰ **לא נעדר משכינתא לעולם** - ר"ל, הצדיק כמ"ש בפ' פקודי (רנט ע"א)⁴¹ דלא פסיק מבירא לעלמין, וקאי הכל על הצדיק:

אמר לו זקן זקן "מרב אונים ואמיץ כח", שם אדם הראשון, שם אברהם יצחק ויעקב, שם משה ואהרן, שם דוד ושלמה ושנים עשר שבטים וכל הנשמות של ששים רבוא של ישראל ושל כל הדורות העליונים והתחתונים שנאמר בהם "כי את אשר ישנו פה עמנו עומד היום וגו'", כולם שם, "איש לא נעדר" לא חסר מהם אחד מהחשבון, כדגומת צבא השמים.	אמר ליה סבא סבא ⁴² מרוב אונים ואמיץ כח תמן אדם קדמאה תמן אברהם יצחק ויעקב תמן משה ואהרן תמן דוד ושלמה ותרין עשר שבטין וכל נשמתין דשתין רבוא דישראל ודכל דרין עלאין ותתאין דאתמר בהון כי את אשר ישנו פה עמנו עומד היום וגו' כלהו תמן איש לא נעדר לא חסר מנייהו חד מחושבנא כגוונא דצבא השמים:
---	--

א"ל סבא סבא כו' תמן כו' - ר"ל, לפרש "איש לא נעדר", דלא פי' הסבא ופי' הוא דקאי על כל נשמתין, דאיש לא נעדר, משם דצדיק כולל כולם, וכמש"ל (א ע"א) וכלהו פרחין מן רקיע ודא צדיק כו', וכן כל צבא השמים ביה, כמ"ש בריש שמות (ב ע"א)⁴³ הרקיע בי' קיימין כוכביא ומזלי כו'. וז"ש כגוונא דצבא השמים, "וכל צבאם" קאי ג"כ על ישראל, דעתה הוא שפיר מ"ש צבאם {צז ע"ב} נו"ה:

ועוד "מרב אונים", זה הכהן שנאמר בו "כהן און". "ואמיץ כח", זה אלה"ם, שהיא האם העליונה, שהתלבשה בגבורה וברא העולם במדת הדין, ולכן הוא "גבור אמיץ כח". "איש לא נעדר", זה יעקב, שנאמר בו "ועקב איש תם". מה שנאמר בשלש אלה, נאמר בשלש העליונים ונאמר בשלש התחתונים, המספר של כולם, השכינה היא מספר הימים.	ועוד מרוב אונים דא כהנא דאתמר ביה כהן און @@@ ואמיץ כח דא אלהי"ם דאיהי אימא עלאה דאתלבשת בגבורה וברא עלמא במדת הדין ובגין דא איהו גבור אמיץ כח איש לא נעדר דא יעקב דאתמר ביה (בראשית כה כז) ויעקב איש תם מה דאתמר בתלת אלין אתמר בתלת עלאין ואתמר בתלת תתאין מספר דכלהו שכינתא איהי מספר הימים ⁴⁴ :
--	--

ועוד מרוב כו' - אמר מרוב כו' ואמיץ כו' איש, הן חג"ת וכן כח"ב וכן נה"י, דכלהו הן בחד דרגא. ומספר שכינה כוללת כולם, כמו שמפרש והולך: **כהן און -** בסט"א נגד הקדושה: **ואמיץ כו' - ר"ל, גבורה בכח דאימא, דהיא כח מה, וז"ש ובג"ד כו', ר"ל הגבורה: איש כו' דאתמר ביה כו' - עי' מש"ל בתיקון מ"ב:**

- מאיר התיקון -

³⁸ עי' זהר ח"ב ק ע"ב.

³⁹ עי' מלואים אות (ז).

⁴⁰ יקצץ (נדה).

⁴¹ הוב"ד במלואים אות.

⁴² עי' לעיל הערה.

⁴³ עי' מלואים אות (ח).

⁴⁴ עי' דברי רבינו לעיל יח ע"ג שאחרי זה תיקון מד עד מח.

(א) עי' זהר ח"ג רלב ע"ב: ובג"ד שחין וצרעת וספחת⁴⁵ לכל אינון אברין מכבד אשתכחו מאילין לכלוכין דאשתארו ביה מלבא אתי כל בריאותא לכל אברין דהכי הוא כיון דלבא נטיל כל זכיכו וברירא וצחותא כבד נטיל כל מה דאשתכח ואשתאר מן לכלוכא וטנופא וזריק לכל שאר שייפין דאינון [שאר עמין ועכו"ם] אחרנין בעל כרחיה ומפסולת⁴⁶ דפסולת⁴⁷ דכבד נטל טחול⁴⁸ דאתמר ביה (בראשית א יד) יהי מארת (משלי ג לג) מארת יי' בבית רשע⁴⁹:

אמר רבי פנחס אורחא דא הוה מתקנא לי למשמע מלין אלין מעתיק יומין זכאה עלמא דאנת שארי בגויה ווי לעלמא דישתארו יתמין ולא ידעין מלי דאורייתא כדקא יאות ודאי הכי הוא דכבד נטיל כלא⁵⁰ טב וביש ואע"ג דמשטטא ולקיט כל חוביהון דישראל ה"נ זכיין דלהון לקיט בגין לקיימא [קורציה]⁵¹ (כורסיה) וכלא האי והאי מקריב לגבי לב ואורחוי דלב לא נטיל אלא זכיכו וברירא וצחותא דכלא כמה דאמרת ושאר טנופא ולכלוכא אהדר לכבד ונטיל כלא בעל כרחיה [ד]כתוב (ויקרא טז כב) ונשא השעיר עליו⁵² מלה דא אהדרנא בגין דיתבסס אלפומי כמתקא (לפומיה במתקא) דדובשא זכאה חולקי דזכינא להאי (ו)למחמי דא בעיני:

תרגום: ומשום זה, שחין וצרעת וספחת לכל אותם אברים מוצאם מהכבד, מאותם לכלוכים שנשארו בו מהלב, באה כל הבריאות לכל האברים, שכך הוא, כיון שהלב נוטל כל הזך והמבורר והצח, הכבד נוטל כל מה שנמצא ונשא מהלכלוך והטנופת, וזורק לכל שאר האברים, שהם שאר אומות עובדי כוכבים ומזלות, אחרים בעל כרחם, ומפסולת של פסולת הכבד נוטל הטחול, שנאמר בו "יהי מארת" "מארת ה' בבית רשע".

אמר רבי פנחס, דרך זו היתה מתוקנת לי לשמוע דברים אלו מעתיק הימים. אשרי העולם שאתה שורה בתוכו, אוי לעולם שישארו יתומים ולא יודעים דברי תורה כראוי, ודאי כך הוא שהכבד

– מאיר התיקון –

⁴⁵ שהם נגעים על מתיקות העונות, וטוב יותר כבד ומרה בהיותם מלקים לאדם שמנקים אותו מעונותיו משחוק לילית המפתה אותם לחטא ולהרשיע, כי העונש מזכה אותם לחיי העולם הבא והשחוק מאבדם ממנו, ועם כל זה יש להם כחות, סמאל אבריו הם בשבעים אומות, ולילית כחותיה ואבריה הם רשעי ישראל ערב רב, וכן מעשה אבות יעשו בנים, אומות העולם מצערין לישראל ואין ישראל למדים ממעשיהם ולכך אינם מעבבים הגאולה אלא אדרבה מקרבין מפני שמחזרים אותם בתשובה על ידי הצער, אמנם ערב רב קשים לישראל שהם למדים ממעשיהם וחוטאים כהם ומעבבין הגאולה (אור יקר).

⁴⁶ כרחיהו ופסולות (דפ"ו).

⁴⁷ "טחול" לילית שהוא נוטל מה שדוחה אליה סמאל דהיינו "פסולת הפסולת", שהקליפות נהנות מהטינוף כענין מים אחרונים וכיוצא, וכן פגם המעשה הרע כאומרו ותשלך במצולות ים כל חטאתם (אור יקר).

⁴⁸ משמע שהזכר קרוב לקדושה יותר מהנקבה וזה פלא (רח"ו), ונלע"ד שאין זה פלא שהזוהר בפ' זו דף רנ"א ע"ב אמר וז"ל נוקבא דאיהי אסטיאת אורחאה באזהרה ודאי דכר דאיהו אחיד בחוטא דדכיו יתיר בבקשה לא יאכל. מוכח בהדייא שדכורא דקליפה יש בו חוטא דדכיו יותר מהנוקבא. וכן אמר הזוהר בפ' בא ראש פתנים אך זר. ממועט בו הזר שהיא הטומאה וכן כתב האוצ"ח שבקדושה כל מי שהוא עליון יותר קדושה ובקליפה כל מי שהוא תחתון הוא טמא יותר (מ"מ).

⁴⁹ נוסף בנוסח אור יקר: דעובדין בעל כרחיה וזריק על שאר עמין הה"ד ונשא השעיר עליו את כל עונותם דהכי הוא כיון דלבא נטיל כל זכיכו וברירא וצחותא דכולא כבד נטיל כל אינון חובין ולכלוכין וטינופא ועכירו וזריק בכל שייפין אחרנין בעל כרחיה.

תרגום: שנעשים על כרחו, וזורק על שאר העמים, זה שנאמר "ונשא השעיר עליו את כל עונותם" שכן הוא, כיון שהלב לוקח כל הזכות וברירות צחות הכל, העבד לוקח כל אלו העבירות ולכלוכים וטינופת ועכירות, וזורק בכל האברים האחרים על כרחו, ע"כ.

בכל שייפין אחרנין - היינו ערקין דכבדא דאינון חיילין דליה דאינון שבעין רברבין ממנן דשאר עמין שהם נכללים בכלל מצולות"ם וכן פירשנו בתיקונים חלק שני (אור יקר).

בעל כרחיה - שהוא הי' מכוון להשליט האומות על ישראל ונהפוך הוא אשר ישלטו היהודים המה בשונאיהם (אור יקר).

⁵⁰ שכמו שמלמד קטיגוריא על ישראל במעשיהם המכוערים גם מעלה מעשיהם הטובים, והטעם כי שליטת החצונים בגשמיות והחומר והמצות עם היותם רחוניות יש להם חלק למטה בחומר שמעשיהם בעולם הגשמי, ומה גם מצות שעיקרם ומעשיהם על ידי יצר הרע כגון מצות עונה ומצות ענג שבת וכמה אחרות, וגם כולם יש להם מעשה גשמי וחלקים אלו הכבד משיג בהם ומראה אותם מצדו (אור יקר).

⁵¹ כל שקר שאין בו אמת אינו מתקיים לכן הוא מספר גם במעשיהם הטובים כדי להאמין בלישנא בישא (רח"ו).

⁵² וגו' (נוסף בדפ"ו).

נוטל הכל, טוב ורע, ואף על גב שמשוטט ואוסף כל עבירות של ישראל, כך גם זכויותיהם אוסף, כדי להעמיד רכילותו, והכל זה וזה מקריב לגבי הלב, ודרך הלב שלא נוטל אלא הזך והמבורר והצח של הכל, כמו שאמרת, ושאר הטינופת והלכלוך מחזיר לכבד, ולוקח הכל בעל כרחו, שנאמר "ונשא השעיר עליו וגו'", דבר זה חזרתי כדי שיתמתק לפי כמתיקות הדבש, אשרי חלקי שזכיתי לזה, לראות זה בעיני.

(ב) עי' ח"ג רלב ע"ב: אמר רעיא מהימנא והא אוקמוה רבנן עליה טחול שוחק⁵³ ואיהו (קהלת ז ו) שחוק הכסיל ובג"ד אוקמוה רבנן דמתניתין אוי לו למי שהשעה משחקת לו וקהלת אמר (שם ג) טוב כעס משחוק טוב כעס דכבד דאיהי מרה רצועה דקב"ה רצועה לאלקאה בה צדיקיא בעלמא דין במרעין בישין במכתשין משחוק דשחיק לון בטחול בלכלוכא דהאי עלמא דשחוק לון שעתא בעותרא ועוד ארס דטחול איהו זחיל עפר⁵⁴ ואיהו תקיף יתיר מארס דמרה: ובגין דערב רב אינון שאור שבעיסה⁵⁵ ואינון אומין [דעלמא] דמיין למוץ יתיר מעכבין בגלותא ערב רב לישראל מאומין עכו"ם כמה דאוקמוה רבנן מי מעכב שאור שבעיסה מעכב דאינון דבין בישראל כשאור בעיסה אבל אומין (ד)עכו"ם לאו אינון אלא (תהלים א ד) כמוץ אשר תדפנו רוח: ועוד (ויקרא טז כב) ונשא השעיר עליו [כד] [דא] רעותיה למעבד קורציא לקב"ה עם ישראל דאיהו נשא [כל] [על] חובין דיכיל למסבל לון עד דאתעביד כבד (משא) (תהלים לח ה) כמשא כבד יכבדו ממנו חובין על גדפוי מה עביד סליק לטורא עלאה⁵⁶ כחמרא כד איהו בעי לסלקא לטור גבוה כמשא כבד יכבד עליה כד איהו לעילא ובעי לסלקא לפי מעוט דאשתאר ליה אתיקר עליה מטולא ונפיל וא(ש)פיל גרמיה לתתא ובכבד משא דאתתקפת⁵⁷ עליה אתעבידו כל אברין דייליה פסקות דלא אשתאר אבר שלים אוף הכא [אירע] לסמאל ונחש כבד ויותרת הכבד יצר הרע ובת זוגיה זונה מתמן כל בת אל נכר זונה⁵⁸:

תרגום: אמר הרועה הנאמן והרי בארו חכמים על זה, טחול שוחק, וזהו שחוק הכסיל. ומשום זה פרשוהו חכמי המשנה, אוי לו למי שהשעה משחקת לו. וקהלת אמר "טוב כעס משחוק". טוב כעס של הכבד שהיא מרה רצועה של הקדוש ברוך הוא, רצועה להלקות בה הצדיקים בעולם הזה, בחלאים רעים בנגעים, משחוק ששוחק להם בטחול, בלכלוך של העולם הזה ששוחקת להם השעה, בעושר. ועוד ארס הטחול שהוא הזוחל בעפר, והוא חזק יותר מארס המרה. ומשום שערב רב הם שאור שבעיסה, ואלו אומות העולם דומים למוץ, יותר מעכבים בגלות הערב רב את ישראל מאומות עובדי כוכבים ומזלות, כמו שפרשוהו חכמים, מי מעכב שאור שבעיסה, מעכב, שהם דבקים בישראל כשאור בעיסה, אבל אומות עובדי כוכבים ומזלות, אינם אלא "כמוץ אשר תדפנו רוח".

ועוד "ונשא השעיר עליו" כאשר רצונו להלשין לקדוש ברוך הוא את עם ישראל, והוא נושא כל העוונות שיכול לסבול אותם, עד שנעשה כבד, שנאמר "כמשא כבד יכבדו ממני" עבירות על כנפיו, מה עושה, עולה להר עליון כחמור, כאשר הוא רוצה לעלות להר גבוה, "כמשא כבד" יכבד עליו, כאשר הוא למעלה ורוצה לעלות, לפי המעט שנשאר לו כבד עליו משאו ונופל, ומפיל עצמו למטה, ובכבד המשא שהתחזק עליו, נעשו כל האברים שלו חתיכות, שלא נשאר אבר שלם. גם כך נעשה לסמאל ונחש, הכבד ויותרת הכבד, יצר הרע ובת זוגו, זונה משם כל בת אל נכר זונה.

– מאיר התיקון –

⁵³ כלומר הם שני קליפות האחד כבד עם מרה והשני טחול, וכבר פירשנו לעיל כי מרה היינו טחול שנעשה מרה להעניש כדפירשנו אבל טחול היא לילית בעוד שמזנה עם בני אדם כדפירשו בזוהר פרשת ויצא ופרשת פקודי שאז היא שעה משחקת להם עד שמשכרם בין גזל וחמס ועבירות (אור יקר).

⁵⁴ דד' מרות אינון שמרי ד' יסודין, וטחול מיסוד עפר (יהל אור).

⁵⁵ שהיא בתוך העיסה, דוגמת ערב רב בתוך ישראל, משא"כ מוץ, שהוא מבחוץ, דוגמת או"ה. וז"ש שאור שבעיסה ושעבוד מלכות (ברכות יז ע"א) (יהל אור).

⁵⁶ עולה אל תוך היכלי הקדושה מבחוץ להלשין על ישראל, וכאשר רוצה לעלות יותר בסוד יום הכפורים אז ברחמי יום הכפורים ותיקונם של ישראל נדחה ואין מלשינות מועיל ונופל מעצתו ומשליכים אותו עם משא העונות אל מצולות ים אל נוקבא דתהומא רבא, וחלקו מכל עמלו לו ולאבריו שהם אומתו אותם העונות (אור יקר).

⁵⁷ דאתתקף (דפ"ו).

⁵⁸ ובחבורא קדמאה א"ר פנחס רסד ע"א שייך רלב ע"א שורה יח (דרך אמת).

(ג) עי' זהר ח"ג רלד ע"א: לבא איהו ישראל דאבחין בין טב לביש בין דם טמא לדם טהור⁵⁹ ולא נטיל אלא ברירו ונקיו דההוא דמא כבורר אוכל מגו פסולת ולבתר דנטיל לבא דאיהו יעקב ברירותא דדמים דאיהו לעילא ואשתאר כבד דאיהו

עשו בפסולת [איהו] כעיס⁶⁰ עליה במרה דאיהו גיהנם [דאתבריא] (דאתמר) ביומא תניינא מותא דרברבי ואיהו⁶¹ נוקבא בישא אש זרה עבודה קשה ע"ז קרינן לה ובגין דמ[י]נה אתער כעס לכבד אוקמוה רבנן במתני' כל הכועס כאילו עובד ע"ז⁶²:

ולא עוד אלא דלית שריפה וחמימות בכל מרעין דאברין דגופא אלא ממרה דאיהו אדליקת בשלהובין על ערקין דכבד ובעי לאוקדא כל גופא ואיהו כגוונא דימא כד איהו כעיס דגלי ימא סלקין עד רקיעא ובעו לנפקא מגבוליהו לחרבא⁶³ עלמא אי לאו שכינתא דאיהו [לחולה] כחול דאסחר לימא דלא נפקת מפומהא אוף הכי שכינתא אסחרת לגופא וסמיך ליה [כד"א] (תהלים מא ד) יי' יסעדנו על ערש דוי:

תרגום: הלב הוא ישראל, שמבדיל בין טוב לרע, בין דם טמא לדם טהור, ולא לוקח אלא המבורר והנקי של אותו דם, כבורר אוכל מתוך פסולת. ואחר שנוטל הלב שהוא יעקב ברור של הדמים שהוא למעלה, ונשאר כבד שהוא

עשו עם הפסולת, הוא כועס עליו במרה שהיא גיהנם, שנבראה ביום השני. מיתת הגדולים, והיא נקבה הרעה אש זרה עבודה קשה עבודה זרה קוראים לה. ומשום שממנה מתעורר כעס לכבד, פרושה חכמי המשנה, כל הכועס כאלו עובד עבודה זרה.

ולא עוד אלא שאין שריפה וחמימות בכל המחלות של אברי הגוף אלא ממרה, שהיא מדליקה בשלהבות על העורקים של הכבד, ורוצה לשרוף את כל הגוף, והיא כדוגמת הים, כאשר הוא כועס, שגלי הים עולים עד לרקיע ורוצים לצאת מגבולם לשבור (להחריב) העולם, אם לא השכינה שהיא לחולה כחול המקיף את הים, שלא יוצא מפיו, כמו כן כאן השכינה סובבת לגוף וסומכת אותו כמו שנאמר "ה' יסעדנו על ערש דוי".

(ד) עי' זו"ח עה ע"א: דוגמא דברא רוח ונפש דקדישא כך ברא רוח ונפש מסטרא דשמאלא ובדוגמא דהוא היין על שמריו כד הוא הרוח והנפש השכלית על רוח ונפש הבהמית ולמה נקראת בהמית שהוא מסטרא דשמאל ונחש דאינון דכר ונוקבא⁶⁴ ועל דא אמר שלמה המלך החכמתו מי יודע רוח בני האדם העולה היא למעלה ורוח הבהמה היורדת היא למטה לארץ.

תרגום: הדוגמא שברא רוח ונפש של קדשה כך ברא רוח ונפש מצד השמאל ובדוגמא של אותו היין על שמריו כך הוא הרוח והנפש השכלית על רוח ונפש הבהמית ולמה נקראת בהמית על שהיא מצד השמאל של סמאל ונחש שהם זכר ונקבה ועל כן אמר שלמה המלך בחכמתו (קהלת ג) מי יודע רוח בני האדם העלה היא למעלה ורוח הבהמה היורדת היא למטה לארץ

(ה) עי' זהר ח"א קלג ע"א: אמר ההוא גברא⁶⁵ הא בקדמיתא אבות תקנום להני צלותי ומה דאתקינו אברהם ויצחק הוא עקרא ומה דאתקין יעקב דאיהו שבחא דאבהן אמאי איהו רשות ולא עקרא כהני:

– מאיר התיקון –

⁵⁹ כמ"ש בין דם לדם כו' (יהל אור).

⁶⁰ וזהו עשו ששונא ליעקב (יהל אור).

⁶¹ ואיהו (דפ"ו).

⁶² עי' תיקו"ז נה ע"א: כבד וטחול דא סמאל ונח"ש כבד אשא סומקא מרה אשא ירוקא טחול אשא אוכמא יותרת כלילא דכלהו כבד וטחול סמאל ונחש כבד אל אחר מרה סם מות דיליה טחול נחש נוקבא דיליה חלב טמא ומרה איהו חרבא דמלאך המות. בהגר"א: כבד כו' - לפי שלמעלה פי' מוח ריאה ולב, שכנגדם מרה כבד טחול, מרה וטחול הם ב' נוקבין כמ"ל בתיקון מ"ח בארוכה (צו ע"א) נגד בינה ומלכות. וכבד הוא נגד עמודא דאמצעיתא.
⁶³ לתברא (נ"א לחרבא) (דפ"ו).

⁶⁴ [עמ"ש הגר"א בתיקון כ"א בד"ה איהו רביע שהן ב' יצרין דאדם דרוח ונפש, סם ונחש, שהן שאור ודבש, והן כעסני ותאווני, רציחה וניאוף, מסטרא דמאדים ונוגה, שהן מזל מאדים ונוגה, מזלא דעשו וישמעאל שלא רצו לקבל התורה, לא תרצח ולא תנאף (יהל אור). ולסט' דמסאבא לא יהיב הקדוש ברוך הוא שמא דילי'. ר"ל כמ"ל דהקב"ה ברא ב'נ ויהיב ב'י שמיה יהו"ה ה' נפש ו' רוח ה' נשמתא ו' נשמתא לנשמתא. ע"כ מדברי הגר"א שם. המסדר] (יהל אור).

⁶⁵ לא עמד על תוכן דברי רשב"י שכבר תירץ הענין, ולזה אמר לי ר' שמעון הא אתמר ונתקן בכלל דבריו, אבל ת"ח להרחיב לו הענין (אור יקר).

אמר רבי שמעון הא אתמר⁶⁶ אבל תא חזי הני תרי⁶⁷ זמני דתרי צלותי לאו אינון אלא לחברא ליעקב בעדביה⁶⁸ כיון דאתחברו דא בדא אנן לא צריכין יתיר דכיון דאתיהיבת אתתא בין תרין דרועין ואתחברת בגופא לא אצטריך יתיר ועל דא אנן בעינן לאתערא תרין דרועין בגין דאתיהיבת בינייהו כיון דאיהי בינייהו גופא ואתתא מלייהו בלחישו דלא לאדכרא ובגין כך יעקב משמש במרום תנינן מאי במרום⁶⁹ כמה דאת אמר (תהלים צב ט) ואתה מרום⁷⁰ לעולם יהו"ה וכלא איהו רזא לידעי מדין⁷¹:

תרגום: אמר אותו האיש, הרי בתחלה האבות תקנו את התפלות הללו, ומה שתקנו אברהם ויצחק הוא העיקר. ומה שתיקן יעקב שהוא המשובח של האבות, למה היא רשות ולא עיקר כמו אלו.

אמר רבי שמעון, הרי נתבאר, אבל בא וראה, שני הזמנים הללו של שתי התפלות אינם אלא לחבר את יעקב לגורלו. כיון שהתחברו זה עם זה, איננו צריכים יותר. שכיון שנתנה האשה בין שתי הזרועות ומתחברת בגוף, לא צריך יותר, ועל כן אנו צריכים לעורר שתי הזרועות כדי שתינתן ביניהם. כיון שהיא ביניהם, הגוף והאשה, אז דבריהם בלחש שלא להזכיר. ולכן שנינו שיעקב משמש במרום. מה זה במרום, כמו שנאמר "ואתה מרום לעולם ה'". והכל הוא סוד לידועי מידות.

(ו) עי' זהר ח"ג רסג ע"א: שמע ישראל יי' אלהינו יי' אחד פקודא דא [ד'] ליחדא שמיה דקב"ה בכל יומא דהא כמה דמייחדי שמא דקב"ה לתתא הכי אתייחד⁷² שמיה לעילא אשתכח קב"ה יחידאי עילא ותתא מאן דמייחד שמיה דקב"ה ישוי לביה ורעותיה בהווא יחודא דקאמרן

– מאיר התיקון –

⁶⁶ רכט ע"ב (הערת הזוהר).

⁶⁷ עמש"ל כי ביעקב היא דבוקה תמיד וא"צ לנו ויעקב כבר תקינא ולכן אברהם ויצחק היו מתייראים על נשותיהן ואמרו אחותי בדראג דלמעלה אמור לחכמה כו' ואחות אינה נפרדת אבל יעקב אמר הבה את אשתי כו' והטעם כי בדרועין נאחזין שממית בידים תתפש (ס"א ישמעאל ועשו) וצריך להפרידם, ולכן כתיב אל אחר אלהים אחרים, ולכן כתיב אל חי אלהים חיים והוא בסוד ע"ה טו"ר חו"ג ועץ החיים משא"כ ביעקב שם המיוחד מטתו כשרה (יהל אור).

⁶⁸ אם כן תפלת שחרית יחוד יעקב במלכות, דהיינו תפלה, וכן מנחה יעקב בתפלה, דהיינו יום ת"ת ותפלה מלכות עצמה, אלא שנתקשר הת"ת בין ב' מדות חציו כלול בזרוע ימין חסד, וחציון כלול בזרוע שמאל גבורה (אור יקר).

⁶⁹ זעיר אנפין יש לו שתי נקבות דבקות עמו מאחוריו. העליונה היא לאה בסוד קשר של תפילין שבראש, ועומדת בחציו קומתו העליונה. והשנית היא רחל ועומדת למטה בחציו התחתון. ובימי החול בשחרית מזדווג יעקב עם רחל אפין באפין, וזווג זה נעשה על ידי תפלתנו שבשחרית. וגם אז יש ללאה עמו בחינת חיבוק הימין, ודבר זה נעשה מעצמו ומאליו שלא על ידינו. ובתפלת המנחה מזדווג ישראל עם לאה פנים בפנים מראש ישראל ועד החזה שבו. ורחל היא מתארכת באחוריו ועולה מרגליו ועד ראשו, והם שוים בקומתם. והרי נמצא איך לאה ניתנת בין תרין דרועין. ובתפלת ערבית עומדת רחל אחור באחור מן החזה ולמטה, ולאה היא פנים בפנים עם יעקב מן החזה דז"א ולעילא עד ראשו. ובחצות הלילה אז מתפשטין יעקב ולאה כשיעור כל קומת ז"א מראשו ועד רגליו. ועומדים יעקב ולאה פנים בפנים ומזדווגים יחד אז אחר חצות הלילה. ולפי שזה הזווג דאחר חצות הוא בסוד הבינה כמבואר במקומו. לכן נקרא הזווג הזה דאחר חצות זווגא דאבא ואימא דאחר חצות כנז' בזוהר. אמנם ענינו הוא על זווג הזה של יעקב ולאה שלאחר חצות לילה הנעשה על ידי אבא ואימא, ומזדווגין יחד שניהם עד אור הבוקר. וזהו סוד ויהי בבקר והנה היא לאה כי בהיות הבקר עדין היא שם לאה בזווג עם יעקב. והרי נתבאר כאן פרטי כל הזווגים ונמצא כי זווג לאה ויעקב אינו אלא בלילה ובפרט קודם חצות לילה, ואז נקרא יעקב משמש במרום שהוא מן החזה דז"א ולמעלה. וזהו סוד מ"ש רז"ל יעקב תיקן תפלת ערבית, ושם למעלה נקרא מרום בבחינת הבינה הנקראת מרום, כמש"ה מרום וקדוש אשכון, שהם סוד אבא ואימא. והענין הוא במה שנתבאר אצלנו כי אי אפשר ללאה להזדווג עם יעקב אלא אם כן לוקחת יסוד הבינה ואין להאריך עתה בזה, וזמ"ש דכיון דאיתיהיבת אתתא בין תרין דרועין והענין מדבר על לאה שניתנת בשחר ובמנחה בין תרין דרועין ואח"ך לבתר בתפל' ערבית אז הו' מלייהו בלחישו פירוש כי הזווג אשר לה אז עם יעקב הוא בלחישו פירוש שהוא בסוד הבינה עלמא דאתכסיא בלחישו כנז' וזהו סוד יעקב משמש במרום (שער מאמרי רשב"י). פי' יעקב מזדווג עם לאה בחצות כמ"ש הרב, שפי' יעקב משמש במרום הוא זווג יעקב עם לאה (מ"מ).

⁷⁰ ר"ל נוק' שנק' אתה והיא מרום אבן מאסו וכו' (יהל אור).

⁷¹ עי' שער מאמרי רשב"י טז ע"ד שזה אלו שלומדים קבלה.

⁷² במלאכים וכן למעלה (יהל אור).

ויחבר כל שייפוי בההוא יחודא [בההוא רעותא למהי כלהו] (למהוי כל) אחד כמה דשוי כל שייפוי ברזא דחד הכי לעילא מחבר כל שייפין⁷³ עלאיין⁷⁴ בההוא יחודא למהוי כלהו חד: בשעתא דאתי [ב"נ] לייחודא שמא דקב"ה כל חילי שמיא כלהו קיימין שורין שורין בגין לאת[ת]קנא ולאכתללא כלהו בההוא יחודא למיקם ברזא דחד ביחודא חדא כלהו מתתקנן בתקונייהון כדקא יאות בהאי שעתא קיימא חד ממנא שמשא דקיימא תחות רמ"ח עלמין⁷⁵ וכלהו אקרין⁷⁶ שייפין [דגופא ודא אקרי הלני"ו קיימא מחכה] (גופא ודא אקרי אלניו⁷⁷ וקיימא מהכא) לההוא יחודא ודא איהו מלקט שושנים כד"א (שיה"ש ו ב) וללקוט שושנים דאינון שייפין דגופא: תרגום: "שמע ישראל יי' אלהינו יי' אחד", מצוה זו לייחד שם הקדוש ברוך הוא בכל יום, שהרי כמו שמייחדים שם הקדוש ברוך הוא למטה, כך מתייחד שמו למעלה, נמצא שהקדוש ברוך הוא יחידי, מעלה ומטה. מי שמייחד את שמו של הקדוש ברוך הוא, ישים לבו ורצונו באותו היחוד שאמרנו, ויחבר כל אבריו באותו היחוד, להיות כולם אחד, כמו ששם כל אבריו בסוד אחד, כך למעלה מחבר כל האברים העליונים באותו היחוד, להיות כולם אחד. בשעה שבא אדם לייחד את שם הקדוש ברוך הוא, כל חיילות השמים עומדים שורות שורות כדי להיתקן ולהיכלל כולם באותו היחוד, לעמוד בסוד אחד ביחוד אחד, כולם נתקנים בתקונייהם כראוי. באותה שעה עומד ממונה אחד, שמש שעומד תחת מאתים ארבעים ושמונה עולמות, וכולם נקראים אברי הגוף, וזה נקרא הלני"ו, עומד ומחכה לאותו יחוד, וזהו מלקט שושנים כמו שנאמר "וללקוט שושנים" שהם אברי הגוף.

(ז) עי' זהר ח"ג קפו ע"ב: ואינון חמש בריחין דאקרין חמש מאה שנין דאילנא דחיי אזיל בהו וברית קדישא⁷⁸ אתער (ס"א אתגזר⁷⁹) בחמש אצבעין דיידא ומלה [תימה] [תימא] (סתימא) הוא על מה דאמרת וע"ד כל ברכאן דכהנא באצבעין תליין פרישו דיידא דמשה⁸⁰ ע"ד הוה: תרגום: והם חמשה בריחים שנקראים חמש מאות שנים שהולך בהם עץ החיים, וברית קודש מתעורר (נמול) בחמש אצבעות היד, ודבר (נסתר) תימא הוא, על מה שאמרת, ולכן כל ברכות הכהן תלויות באצבעות, ועל זה היתה פרישת ידי משה.

(ח) עי' זהר ח"ב ב ע"א: ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב איש וביתו באו (שמות א) והמשכילים יזהירו⁸¹ כזהר הרקיע ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד (דניאל יב ג) והמשכילים אלין אינון דמסתכלי ברזא דחכמתא⁸² [יזהירו] ונ"א יזהירו דנצצין ברזא דחכמתא⁸³

– מאיר התיקון –

⁷³ בכל גופו כמ"ש בכל נפשך (יהל אור).

⁷⁴ כמו שמפרש והולך (יהל אור).

⁷⁵ ברמ"ח תיבות דק"ש (יהל אור).

⁷⁶ עקרין (דפ"ו).

⁷⁷ דאלהינו (דפ"א).

⁷⁸ תיכף שהאצבעות נוגעים במילה מתעורר לזווג כי הה"ג האלו מעוררים הזווג בסוד חימום האש הצפוני (רח"ו), דע כי ז"ס מ"ש רז"ל יד לאמה תקצץ כי בהושטת יד למילה שביד ה' אצבעות שהם סוד ה' אותיות מנצפ"ך הה"ג אשר הם המעוררים לזיווג כי הה"ג תמיד מעוררים בסוד חמום בסוד (ש"ה ש ב ו) שמאלו תחת לראשי ואח"כ יורדין הה"ח בסוד וימינו תחבקני (זהר הרקיע).

⁷⁹ כמ"ש (תענית כט. וש"מ) אתם בכיתם בכיה כו'. וכמ"ש וישא ידו להם להפיל אותם במדכר ולהפיל זרעם בגוים ולזרותם כו' (יהל אור).

⁸⁰ כדי שלא ינקו החיצונים מהאצבעות ומהצפרנים מאורות החו"ג הבוקעים שם כמ"ש בדורש לאה (רח"ו).

⁸¹ משום דקשיא ליה "את יעקב", "אתו" מבעי ליה. ולכן מפרש, "בני ישראל" הם גבולי אלכסון, שהם בני ז"א, הנק' ישראל, שבאו עם השכינה הנק' יעקב, וכדמסיק. לכן פתח בפסוק, והמשכילים, ודרשו בו דרשות אחרות, ולבסוף דרש בו ענין השייך לפרשה זו בדרך המדרש (מ"מ).

⁸² ארבע מעלות דפרד"ס הן בסוד אבי"ע, והסוד הוא באצילות, דתמן מקנן אבא, הוא סוד י' שבשם, ועיקר הארתו הוא בסוד יסוד המתפשט בתוך האצילות עד יסוד ז"א (רמ"ז). העוסקים בחכמת הקבלה (מ"מ).

⁸³ נמחק בשער מאמרי רשב"י.

נהרין ונצצין⁸⁴ בזיוא דחכמתא עלאה⁸⁵ כזהר נהירו נציצו דנהרא דנפיק מעדן⁸⁶ ודא איהו רזא סתימא⁸⁷ דאקריע⁸⁸ [ארקיע] (הרקיע) ביה קיימין כוכביא⁸⁹ ומזלי⁹⁰ שמשא וסיהרא⁹¹ וכל אינון בוצינין [דנהורא]⁹²:

– מאיר התיקון –

⁸⁴ ענין נהרין ונצצין הוא בסוד אור ישר מאיר מלמעלה למטה להם, וזהו נהרין. וסוד אור חוזר בסוד המראה המלוטשת, כי כאשר יכה בה אור השמש, יצאו ממנה ניצוצות מצד לטישותה ממטה למעלה וזהו ונצצין. ולכן אמר "יזהירו", יזהירו לאחרים דנקטי ויהבי מיין דכורין ומיין נוקבין, וזה כדוגמת יסוד שיש לו שתי בחינות אלו בסוד יוסף הצדיק ובנימין הצדיק, זה מיין דכורין וזה מיין נוקבין. ושתי בחינות אלו, האחד נקרא נהירו, והשני נקרא נציצו. וזמ"ש בזוהר נהירו ונציצו דנהרא דנפיק מעדן שהוא סוד יסוד הנקרא נהר היוצא מעדן (שער מאמרי רשב"י), דע שעם היות שיש ב' בחי' ליסוד, והם יוסף הצדיק מלמעלה, ובנימין הצדיק מלמטה בסוד מ"ן, כמ"ש בצאת נפשה כי מתה. עוד יש ביסוד עצמו ב' בחי' אלו, ולכן נקרא חי עולמים, בסוד ט' מלמעלה למטה, וט' מלמטה למעלה, שהם עולים ח"י. וחי הוא בב' עלמין, שגם בעולם הנוק' יש ח"י בסוד בנימין, וזהו חי חי הוא יודוך (ישעיה לח יט). ושורש הדבר, כי ביסוד נסתיים הזכר העליון, והוא רקיע המבדיל בין מים למים. ואור עליון המחיה את הספירות יורד עד שם, ומכה בו בסוד בטישה, בדמות מראה הלטושה המפסקת שלא יעבור אור השמש ממנה ולמטה, כי עומדת כנגד אור השמש. כן הרקיע הזה הוא מבדיל בין עלמא דכורא ובין עלמא דנוק', ואינו מניח לעבור האור למטה ועל"כ, תכה בו האור העליון בפנימיותו, ויוצאין ממנה ניצוצין כמנין האורות המכין, ט' מלמעלה למטה וט' מלמטה למעלה. וז"ש "ודא איהו רזא סתימא דאיקרי הרקיע" כי בחי' הרקיע יאמר על ענין זה, כי הוא רקיע המבדיל ומעכב האור העליון מלרדת למטה, לכן יש בו נהירו ונציצו. משא"כ בכל השאר. ולכן יש ברקיע הזה כוכבים ומזלות שמשא וסיהרא, כי הכוכבים הם נשמות הצדיקים היורדים שם ממוח העליון ועומדים שם, ומשם יורדין למלכות. והמזלות הם "ב בסוד ו"ק מחסד ולמטה, וו' מלמטה למעלה כנז' בתיקו"ז. שאע"פ שכל הט' מכים ברקיע זה, אינו דומה הכאת ו"ק לשאר, כי כל א' בחי' בפני עצמה יש לה, לפיכך מו"ק יצאו "ב מזלות, ומזו"נ נעלמים יצאו שמשא וסיהרא, וזה מצד הנשמות שבו, שכמו שבמלכות מנשמות שבה נעשין מ"ן כנודע, כן הוא ביסוד וכו' (זהר הרקיע). נהרין, מאור יסוד אבא שבתוך יסוד אימא, ונצצין, חו"ג ליסוד אימא (רמ"ז). פי' שמקבלים הארה מהחסדים שנק' אור ומהגבורות שהם ניצוצין וז"ש נהרין מצד החסדין ונצצין מצד הגבורות (מ"מ).

⁸⁵ הנה כל האצילות בכללו גוף ונשמה מלבר ומלאו, והמשכילים הם יודעי מדין [יודעי מידות] המסתכלים בפנימיות החכמה התחתונה בסוד נשמתא. וזה נקרא רזא דחכמתא, פנימיות החכמה התחתונה, ועל ידי כך נהרין ונצצין בזיוא דחכמתא עלאה, כי נשמת החכמה התחתונה הוא זיו וזוהר החכמה העליונה, בסוד כלת משה. והיא הצלע, נקודת י', בסוד י' בראש י' בסוף, י' משם בן ארבע, י' משם אדני כנודע [יאהדונה"י] (שער מאמרי רשב"י). פי' החו"ג הנז' הם של אבא הנק' חכמה עילאה לגבי יש"ס הנק' אבא סתם ולא עילאה (מ"מ).

⁸⁶ היינו הארת יסוד הבינה בחו"ג שבו (רח"ו). והתכת הכתוב והמשכילים בעלי הסוד, יזהירו ויאירו מחו"ג של אבא כמו שמאירים מחו"ג של אימא, לפי שהארות אימא מגולים יותר משל אבא, ומשיגים אותם בעלי הסוד, ואומר הכתוב שיקבלו ג"כ הארות אבא הסתומים כמו של אימא הנגלים (מ"מ).

⁸⁷ ביסוד נסתיים הזכר העליון והוא הרקיע המבדיל בין מים למים והאור העליון המחיה את הספירות יורד עד שם ומכה בו בסוד בטש ביה כדמות המראה המלוטשה המפסקת שלא יעבור אור השמש ממנה ולמטה כי עומדת כנגד אור השמש כן רקיע זה מבדיל בין עלמא דכורא לעלמא דנוקבא ואינו מניח לעבור האור למטה ועל ידי כך מכה בו סוד האור העליון בפנימיותו ויוצאין ממנו ניצוצות כמנין האורות המכים בו ט' מלמעלה למטה וט' מלמטה למעלה וזמ"ש ודא רזא סתימא דאקרי הרקיע כי בחינת רקיע יאמר על ענין זה כי הוא רקיע המבדיל ומעכב אור העליון מלרדת למטה ולפיכך יש בו נהירו ונציצו כמ"ש בכל השאר (שער מאמרי רשב"י). זה הנהר הוא יסוד אמא הסתום בתוך ז"א (רמ"ז).

⁸⁸ בראשית ח ע"ב לד ע"א (הערת הזהר).

⁸⁹ הם נשמות הצדיקים היורדין שם מהמוח העליון ועומדים שם ומשם יורדין למלכות (שער מאמרי רשב"י). חסדים (רח"ו).

⁹⁰ הם שנים עשר בסוד שש קצוות מן חסד ולמטה שש ממטה ולמעלה ושש מלמעלה למטה כנז' בתקונין. כי אעפ"י שכל התשעה מכים ברקיע זה, אין דומה הכאת השש קצוות לשאר, כי כל אחד בחינה בפני עצמה יש לו, ולפיכך מהשש קצוות יצאו "ב מזלות (שער מאמרי רשב"י). גבורות (רח"ו).

⁹¹ מת"ת ומלכות נעלמים יצאו שמשא וסיהרא, וזה מצד הנשמות שבו, כי כמו שבמלכות מנשמות שבה נעשין מיין נוקבין כנודע כן ביסוד נשמות צדיקים שבו שהם הכוכבים כדפרישית הם הם המעלין תשעה מלמעלה למטה ואעפ"י שהת"ת מהשש קצוות הנז' מ"מ יש בת"ת שתי בחינות, אם בחינת היותו בכלל השש קצוות, ואם בחינת היותו בפני עצמו, וכל אלו נקבעין ביסוד. וסיהרא עם היות כי היא למטה מן היסוד, עכ"ז שרשה בסוד ה', ד"ו, ובסוד יו"ד וי' ו' ד' נחקק ביסוד, ושרש זה בחכמה ובינה, ומשם ירדו אל היסוד. ושאר בוציני דנהורא, הם ה' ככבי לכת הנשארים וכנגדם ז'

תרגום: "ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב איש וביתו באו", "והמשכילים יזהירו כזוהר הרקיע ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד". "והמשכילים", אלו הם שמסתכלים בסוד החכמה. (נ"א "יזהירו", שנוצצים בסוד החכמה.) "יזהירו" מאירים ונוצצים בזיו החכמה העליונה. "כזהר" אור התנוצצות שמאיר שיוצא מעדן. וזהו סוד סתום שנקרא רקיע, בו עומדים כוכבים ומזלות שמש ולבנה וכל אותם נרות של אור.

– מאיר התיקון –

ספירות הבנין, כי חמה ולבנה עם ה' ככבי לכת, הם ז'. ואל יקשה בעיניך כי ז' ספירות הם הם השש קצוות שהם המזלות כדפרישית, כי שש קצוות אלו הם ביסוד עצמו, בסוד שוקיו עמודי שש, כי הוא מקבלם מלמעלה, ונעשין בו שנים עשר, בסוד אור ישר ואור חוזר, ובסוד נהירו ונציצו כדפרישית, ולכן נקראים מזלות, כי היסוד נקרא מזל, להיותו מושך את הטיפה זרעית מהמוח העליון. ואמנם שמשא וסיהרא ושאר בוציני נהורא, שהם חמשה ככבי לכת כדפרישית, הם שבעה ספירות הבנין עצמם המתגלים ביסוד ומשפיעים בו ועוד כי ששה קצוות הם בסוד ת"ת הכלול משש קצוות ושבעה ספירות הם כנגד ז' ככבי לכת ואין זה בשש קצוות, כי אלו בת"ת עצמו לבדו בהכללו מהם וזה בבנין עצמו ודי בזה. ודע כי כמו שהמלכות תקרא חכמה. כן חכמה שבז"א תקרא חכמה תחתונה בבחי' החכמה העליונה הקדומה ואליה כִּיּוּן באומרו "אלין אינון דמסתכלי ברזא דחכמתא" שמסתכלין בפנימית החכמה, כי שבז"א בסוד נשמתא שהיא חכמה העליונה בסוד הדעת, וזמ"ש "נהרין ונציצין בזיוא דחכמתא עלאה" וכמו שיש ביסוד תחתון תשעה מלמעלה למטה וט' מלמטה למעלה, כן בסוד דעת המפסיק בין אריך אפין לז"א יש אלו. וזמ"ש בזוהר "נהירו נציצו דנהרא דנפיק מעדן" שהוא סוד הדעת היוצא מעדן עליון ונכנס במוח ז"א, ויש בדעת זה נהירו ונציצו כדפרישית. והמסתכלין בפנימיות חכמה זו שהוא סוד הדעת נהרין ונציצין בדוגמתו ודעת זה יקרא רקיע עליון בסוד בינה הנקרא רקיע כנודע, ואם אין דעת אין בינה אם אין בינה אין דעת. ומצד היותו רקיע מפסיק בין אריך אפין לז"א יש בו נהירו ונציצו כדפרישית. ולפיכך נקרא רזא סתימא, כי זה נעלם מאד. ולפיכך יש ברקיע זה ככבים שהם הנשמות כי שם שרשם בסוד עלמא דאתי, וכן י"ב מזלי, בסוד מזל, שכאן מתפשט. וכן שמשא וסיהרא וכל אינון בוציני נהורא שרשם בו בעלמא עלאה, בסוד ויבנהו שבע שנים, והדברים עתיקים (שער מאמרי רשב"י). זר"ן (רח"ו).

⁹² יעקב ולאה ודור המדבר ויתר האורות (רמ"ז).